

OSTNÍK

Časopis Klubu kaktusářů v Ostravě

Číslo 408.
Ročník 41.
Březen 2012

Copiapoa cinerea (Phil.) Britton & Rose - Cactaceae 3: 86, 1922.
10 km od Taltal (foto KL 5. 1. 2012)

U S N E S E N Í

výroční členská schůze Klubu kaktusářů v Ostravě dne 6. 2. 2012:

1. Schvaluje zprávu o činnosti Klubu včetně jeho hospodaření za rok 2011. Rovněž schvaluje zprávy revizorů účtů.
2. Ukládá výboru, aby se v roce 2012 řídil programem a rozpočtem, tak jak byly přítomným předneseny a jimi schváleny.
3. Ukládá zabezpečit a spolupracovat s frýdeckým Klubem na zorganizování symposia „Kaktusy v Pobeskydí 2012“, zájezdu, uspořádání výstavu kaktusů a setkání Notosekce v Ostravě.
4. Přesunout schůzku z pondělí 3.9.2012 na setkání Notosekce v sobotu 1.9.2012.
5. Souhlasí s pokračováním ve výběru 10.- Kč vstupného při členských schůzích na krytí nákladů při jejich zajišťování.
6. Souhlasí s výběrem členských a účelových příspěvků na rok 2012 takto:

- časopis Kaktusy	240,-Kč
- Ostník	120,-Kč
- <u>členský příspěvek</u>	<u>100,-Kč</u>
celkem	460,-Kč
7. Výroční členská schůze ukládá výboru publikovat plný text usnesení v březnovém Ostníku.

Schůze se zúčastnilo 22 členů Klubu, s přihlédnutím k paragrafu 5, čl. 8. "Stanov" je usnesení výroční schůze právoplatné, jelikož pro usnesení hlasovali všichni přítomní.

Ostrava, 6. února 2012

Za správnost předseda: Lumír Král

Složení nového výboru KKO:

volební období 2012 – 2017

Král Lumír	předseda a redaktor Ostníku
Vích Jaroslav	místopředseda, prezident SČSPKS
Ostravský Ota	pokladník
Skoumal Vladimír	distributor tiskovin
Klouda Pavel	správce internetových stránek
Pospíšil Jindřich	výstavní referent
Lichý Bedřich	revizní komise
Zdrálek Václav	revizní komise
Wilk Jaromír	revizní komise

Z literatury

Kakteen und andere Sukkulente č. 8 / 2008

Na titulní straně je snímek hlavy méně známého *Echinocereus ledingii* se čtyřmi brčálově zelenými poupaty. Hlava i poupata se jeví hustými, světle až tmavě hnědými trny.

G. Köhres píše o cestě po mexickém státě Oaxaca a hlavně na 11 snímcích dokumentuje krásu nalézáných rostlin. Bez problémů lze spatřit tisíce zlatožlutých květů nádherné orchideje *Encyclia citrina* u prodejců na trhu, kde za nevelký peníz si lze opatřit také další vzácnosti. Představena je nádherná kmenů bohatě obrostlých tilandsiemi (např. *Tillandsia plumosa*, *nuyooensis*, *fasciculata*, *usneoides*), velkých polštářů *Mammillaria halbingeri* (na různých lokalitách měla květy červené, jinde žluté). Hlavním cílem cesty bylo znovu najít *Agave ellemetiana*, což se podařilo. Objevil mimo velké skupiny světle zelených růžic také kvetoucí exemplář této agáve. Její růžice o téměř metrovém průměru rostla v polostínu mezi vulkanickými skalisky. Na téměř kolmých stěnách skal rostly i jiné sukulenty, nádherný je snímek *Echeveria gibbiflora* subspec. *metallica*.

„Lid chce být klamán!“ i tak si lze vysvětlit počínání současných velkoobchodů s rostlinami a zahradnickým zbožím. Pod titulkem „Mordování kaktusů v gardencentrech“ autor vtipně komentuje nešvar přilepování napodobenin květů na prodávané kaktusy, aby se tak zvýšil jejich odbyt. Většina za zcela nepřiměřené ceny nabízených kaktusů však končí v odpadních kontejnerech, pohnilých následkem zálivky hadicí, nebo deformovaných pobytem v teple a nedostatku světla. Bohužel, nejsou to jen „běžné druhy“, něco by si vždy vybral i zkušený kaktusář. Upozorňovat organizace ochrany spotřebitelů, nebo ochránců rostlin a zvířat, na toto exemplární ničení kaktusů mi však připadá donkichotským bojem.

Braun a Pereira doplňují původní popisy *Discocactus multicolorispinus* (1981) a *Discocactus placentiformis* subspec. *multicolorispinus* (1993). Liší se od *Disc. placentiformis* subsp. *placentiformis* větším tělem, delšími, vícebarevnými (růžové, hnědé, červené) trny a na rozdíl od subs. *placentiformis* se červenými poupaty, jejich poupata jsou žlutá. Proto zvolili nový název *Discocactus placentiformis* subsp. *multicolorispinus* (4 snímky).

Mammillaria esebanensis (= podle naleziště na ostrově San Esteban) obvykle roste v trsech majících i 50 válcovitých těl 30 - 50 cm vysokých o Ø 6 – 10 cm. Mámle pyramidálního tvaru nesou areoly, mající v mládí bílou vlnu. Ta je i v axilách a prostupují jí bílé štětiny. Z areol roste 15 - 22 krajních trnů, které jsou rovné, asi 10 mm dlouhé, žluté nebo kaštanově hnědé s tmavší špičkou. Střední trn obvykle jeden (max. 3), je rovný, nebo s háčkem, 4 - 15 mm dlouhý, hnědý. Květy trychtýřovitého až zvonkovitého tvaru jsou bílé až bělozelené, o Ø 25 mm, s tmavším středním pruhem. Čnělka je bledě žlutá, blizna světle zelená. Roste na zvětralé lávě, proto v kultuře vyžaduje čistě minerální, vodopropustný substrát, slunné stanoviště a opatrnou zálivku. Zimovat v suchu, nesnáší větší chladno. Množí se postranními odnožemi. Květy jsou cizosprašné. Červené kuželovité plody však vznikají i bez sprášení, mají pak jen několik neklíčivých semen. Kvete opakovaně od jara do podzimu (1 snímek).

Mammillaria miegiana (= podle kaktusáře Miega z Arizony) má obvykle neodnožující tělo válcovitého i kulatého tvaru s lehce zanořeným temenem a se zelenou pokožkou, dosahující 16 cm výšky při Ø 10 cm. V axilách mezi mladými

mamlemi je trocha bílé vlny, z areol roste 10 - 11 (8 - 16) krajních, cca 9 mm dlouhých, odstávajících, šedobílých trnů, některé mají tmavší špičku. Obvykle dva (1 - 4) střední trny jsou 7 - 8 mm dlouhé, u báze silnější, v horní polovině hnědé s černou špičkou. Trychtýřovité květy tvoří věnec kolem temene, jsou 20 mm dlouhé, 25 mm široké. Sepály jsou hnědavě červené, ke špičce růžovější. Petály jsou šarlatové s růžovým středním pruhem. Čnělka citronově žlutá, blizna tmavě růžová. Kulatý třešňově červený plod obsahuje 90 - 125 hnědočervených semen. Roste na kopcích v mexické Sonoře mezi keři, trávou a duby. Převážně minerální substrát vyžaduje malou příměs humusu a jílu. Ve vegetačním období pravidelně zalévat až po úplném vyschnutí substrátu. Kvete od března do dubna, množí se výsevy, ale růst je pomalý. Zimovat na světle, v chladnu a suchu (2 snímky).

Výběr vhodné zálivkové vody musí řešit každý kaktusář. V oblastech bez znečištění ovzduší průmyslem a dopravou je nejvhodnější záchyt dešťové vody, kterou stačí upravit filtrací přes vatu, nebo filtrační papír. Nejhorším řešením je zálivka vodou z blízké vodoteče, jejíž kvalita se rychle mění každým vypuštěním odpadních vod, umytím auta, hnojením polí, postřikem plevelných rostlin a ještě řadou dalších nahodilých možností. Jediným spolehlivě a stále fungujícím zdrojem zálivkové vody zůstává vlastní (nevysýchavá) studna a veřejný vodovod. Často je však nutné upravit tvrdost a zásaditost této vody, představovanou hlavně vápenatými solemi. Optimálně by měla mít zálivková voda reakci pH 5 - 6, kterou jednoduše docílíme vložením sáčku s kyselou rašelinou do vody na dobu 48 hodin. Větší množství vody vyžaduje k úpravě trochu chemických znalostí. Mimo komerčně nabízených preparátů lze vystačit s mnohem levnější kyselinou šťavelovou. Rozhodně však postup popisovaný diplomovaným inženýrem Miesem bude těžce srozumitelný i učitelu chemie.

Mezi pěstitelům doporučované rostliny patří: ***Coryphantha macromeris* subsp. *runyonii*** (roste hlavně v povodí Rio Grande od Texasu po mexický Tamaulipas. Upřednostňuje minerální substrát s příměsí hlíny, výsluní a hodně tepla. V létě bohatě kvete, opakovaná zálivka, v zimě sucho a chladno 8 - 10 °C. Množí se výsevem a odnožemi); ***Gymnocalycium buenekerii*** (popsáno 1978, je příbuzné *G. horstii*, roste v brazilském státě Rio Grande do Sul. Starší rostliny tvoří husté skupiny, dobře rostou na každém minerálním substrátu. Za slunečných dnů v létě chránit před popálením, bohatší zálivka. Suché zimování při 10 °C, množí se výsevem a odnožemi); ***Sulcorebutia verticillacantha* var. *taratensis*** (liší se od typu mnohem drobnějším tělem a bohatším odnožováním. Květy jsou zpravidla světle fialové, ale mohou být i barvy krémové, sytě růžové a červené. Roste v bolivijském departmentu Cochabamba ve výškách kolem 3000 m. Vyžaduje hodně čerstvého vzduchu na volném prostranství, s ochranou před dlouho trvajícím deštěm. V zimě sucho a 6 - 8 °C); ***Turbincarpus pseudomacrolepis* subsp. *krainzianus*** (svým malým vzrůstem je vhodný i do okenních skleniček. Typické jsou většinou krémově žluté květy hojně se opakující při letní vegetaci. Pochází z mexického státu Querétaro, dobře roste v minerálním substrátu na výsluní a při bohatší zálivce, nesnese však trvalé přemokření kořenů. Zimovat v suchu při 6 - 8 °C. Množí se výsevem); ***Aloe aristata*** (dříve *Haworthia*, hojně roste v jižní Africe. Má tělo bez kmínku, tvaru ploché růžice listů posetých drobnými, bílými skvrnkami. Odolná proti pěstitelským chybám, roste v každém písčitém substrátu. Chránit před přílišným úpalem, v zimě 10 °C a lehká zálivka aby se listy nescvrkávaly. Množí se postraními odnožemi).

Mordhorst se zamyslel nad vznikem, vývojem a nad růzností hybrid kaktusů s projevy panašování nebo chlorózy. Panašování, projevující se bílými či jinak zbarvenými pruhy na pokožce, je dáno ztrátou schopnosti pletiva rostliny tvořit zelené

barvivo – chlorofyl. Chlorózu („bledničku“) vyvolává nedostatečná tvorba chlorofylu, mající za následek zesvětlení až jiné zbarvení pokožky. Obě změny mají genetický, dědičný základ u mateřských rostlin (defektní chloroplasty), který se při křížení různých druhů či rodů projevuje mnohem častěji. Může ho však způsobit i nedostatek některých prvků (např. Ca nebo Fe), nepříznivé prostředí (málo světla, podchlazení), infekce (viry, chlamydie), ale i vyšší stáří rostliny. Při nedostatku chlorofylu se projeví přítomnost dalších pigmentů v pokožce (karotenoidů - žluté, xantofylů - červenofialové zbarvení). Klasickým příkladem jsou barevné formy *Gymnocalycium mihanovichii*. Na 25 snímcích autor předvádí sběratelské kuriozity, hlavně chlorotické hybridy rodů *Chamaecereus*, *Gymnocalycium*, *Echinopsis*, *Lobivia* a řady ceresů. Většinou je třeba jejich roubování na zelenou podložku, pak některé i kvetou. Jejich život je však mnohem kratší než u rostlin s dostatkem chlorofylu.

MUDr. Vladimír Plesník

Drobničky

♣ Při klíčení semen některých kaktusů dochází k tomu, že semena z téhož plodu klíčí postupně, nikoli najednou. V anglosaské literatuře se pod termínem „serotiny“ rozumí postupné uvolňování semen z těla a plodu rostliny, provázené také odlišnou dobou schopnosti semen vyklíčit. Platí to například pro tři vzácné, v Mexiku rostoucí mamilárie (*M. hernandezii*, *M. napina* a *M. solisoides*). Plody dozrávají a jsou uloženy v těle kaktusu. Po dešti a zálivce pletiva těla nabobtnají, část plodu je tím vytlačena na povrch i s příslušnou porcí semen. Na rostlinách lze najít několik let staré plody i s částí semen. Podle pozorování ve sbírkách zůstává v těle *M. solisoides* asi 24 % starších semen, u dvou dalších jmenovaných asi 5 % semen. Tento podíl se však u různých exemplářů téhož druhu mění. Klíčivost starých semen postupně po více letech klesá, ale u *M. napina* dokonce lehce stoupá. Ještě po osmi letech měla semena těchto mamilárií více než 70 % klíčivost. Ve tmě však neklíčila, semena kaktusů potřebují ke klíčení světlo. Podle hypotézy mexických botaniků je postupné vysouvání plodu z těla a delší schopnost klíčení semen adaptací na extrémní životní podmínky v lokalitě. Je tak zaručeno, že následkem nadměrného sucha, teplotních anomálií nebo okusu, nedojde k úplné ztrátě roční produkce semen.

MUDr. Vladimír Plesník

Z kapsáře starého kaktusáře – 30.

Pěstitel kaktusů, který svou sbírku nedoplňuje, neobnovuje, či nerozšiřuje výsevy, není skutečný kaktusář. Navíc přichází o celou řadu požitků spojených s výběrem a sháněním semínek žádoucích druhů, s volbou výsevní metody a techniky, s radostí nad prvými semenáčky nebo dokonce nad prvými květy vlastních výpěstků. Škarohlíd jistě uvede nedostatek času a vhodného místa na výsevy. Nejpádňější

námítkou bývá nevalná finanční situace a náklady spojené s pořízením údajně nezbytné techniky, která zaručí optimální podmínky pro klíčení semen a zdárný vývoj semenáčků.

Pověstné „zlaté české ručičky“ se však u nejednoho nadšence a kutila dokázaly obstojně vypořádat s nedostatkem nabídek výsevni techniky u nás a za nepoměrně menší náklady pořídit si vlastní „aparaturu“ (dokonce „kombajn“) pro výsevy. Při listování staršími čísly Ostníku najdeme i mezi našimi členy několik vzorů, které si v tom zaslouží pozornost a následování.

Neuškodí však, když se podíváme přes hranice na současnou nabídku pěstitelské techniky použitelné pro výsevy kaktusových semen a pro pěstování semenáčků:

- Pokojový výsevni skleník o rozměrech 52 x 42 x 23 cm vybavený dvěma větracími okny, jejichž velikost lze měnit. Vespod má 230 V topnou plochu s příkonem 32 W. Cena 72 €.
- Pokojový výsevni skleníček, 38 x 24 x 19 cm se dvěma regulovatelnými větracími otvory za 9,10 €, případně s 230 V topnou podložkou, 17,5 W, za 42,50 €.
- Výsevni miska 31 x 21,5 x 15 cm s vytápěním 230 V a příkonem 4 W, opatřená poklopem k udržení teploty 22 - 25 °C a vysoké vlhkosti, za 48 €.
- Regulátor teploty půdy na 18 - 36 °C. Vodotěsný, s kontrolním světlem a se samostatným kabelem, 230 V, max. výkon 400 W, za 40 €.
- Termostat *Thermo-2* pro udržování teplot 0 – 40 °C. Má tři kontrolky a digitální ukazatel teploty. K udržení zvolené teploty nebo chladu je možný příkon až 3 kW. Snímač teploty má 1,5 m délky a zástrčku do bezpečnostní venkovní zásuvky. Cena 69,00 €.

No, nekupte to....

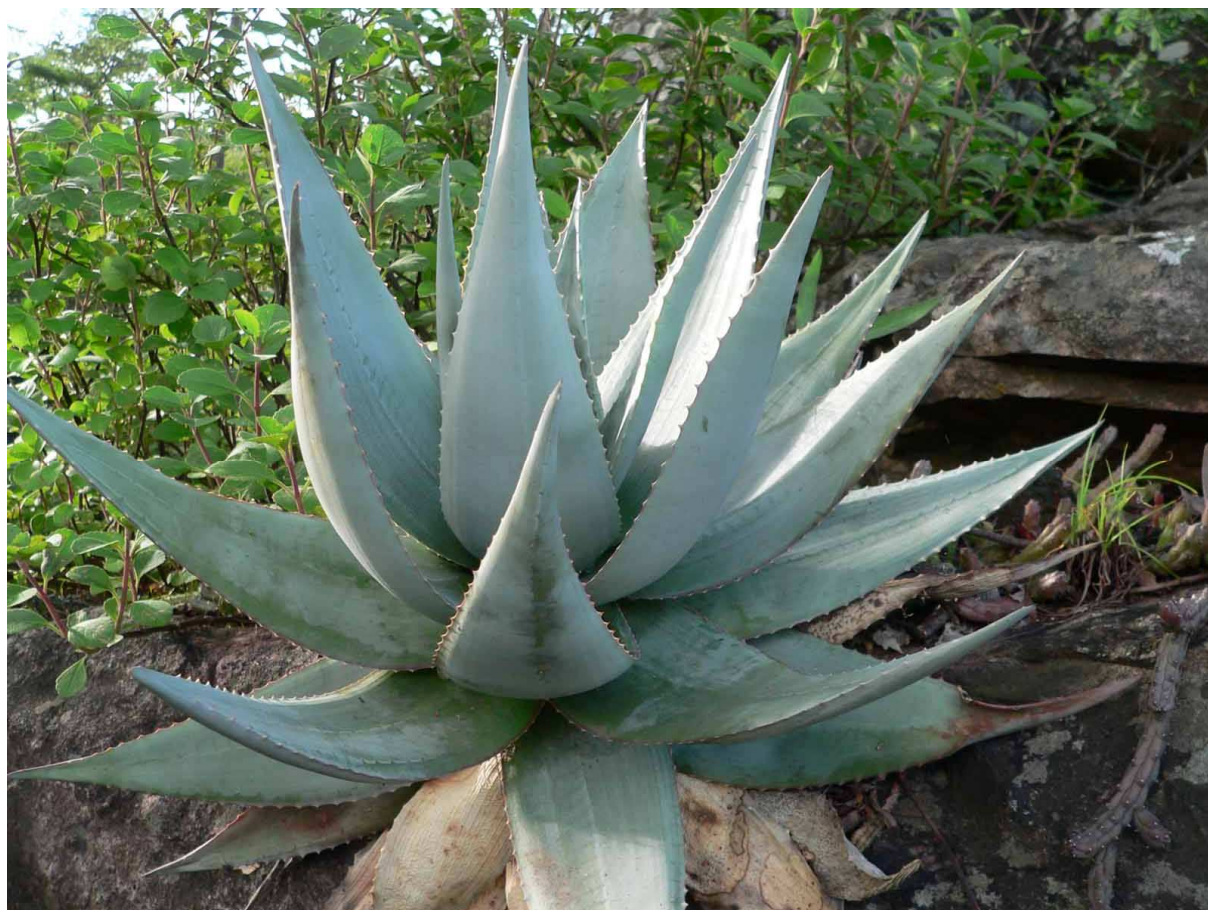
MUDr. Vladimír Plesník

Kipengere range, Tanzánie

Hlavním cílem naší zatím poslední expedice bylo zkoumání flóry v okolí Lake Nyasa v Malawi, u vodopádů v severní Zambii, na pobřeží Lake Tanganyika a zejména v pohoří Kipengere v jižní Tanzánii. Vulkanická pohoří označovaná jako Kipengere range ukončují Rift valley z jihu a dělí se do tří celků: Kipengere, pohoří Poroto a Livingstonovo pohoří. Několik jeho vrcholů přesahuje nadmořskou výšku 2900 metrů, spodní části hor jsou porostlé typickým tropickým pralesem a partie ležící nad 2600 m patří do afromontánního pásma. Část pohoří o rozloze asi 413 km², označovaná jako Kitulo plato, byla v roce 2005 vyhlášena v pořadí 14. národním parkem Tanzánie. Samotné pohoří patří mezi velmi řídké navštěvované a není zde takřka žádná infrastruktura, což je s podivem vzhledem k tomu, že zmiňovaná oblast je v Tanzánii známá jako *Bustani ya Mungu* (Božská zahrada) a mezi botaniky má oblast označení „Serengeti rostlin“. Hlavní období dešťů v oblasti spadá mezi říjen a duben, což je současně nejvhodnější termín pro studium kvetoucí flory. V oblasti roste asi 400 rostlinných druhů, kdy přibližně patnáct procent z tohoto počtu jsou výrazné endemity.

Vstup na pohoří lze uskutečnit ze třech základních výchozích bodů: vjezd je možný z východní strany přes vesnici Kimani směrem k vodopádům Nyeugene,

druhou variantou je turisticky nejvíce využívaný vjezd ze severu přes vesnici Chimala nebo Ruaha a poslední možností je příjezd z jihozápadní strany z Isyonje. Všechny tři přístupové cesty jsou nezpevněné a v období dešťů jsou sjízdné jen s velmi dobrým 4x4 vozem. Každá z částí pohoří má svou typickou flóru i faunu a množství fotogenických scenérií. Oblast v okolí Nyeugene je úplně opuštěná a překrásná. V podhůří sledujeme čarveno-žlutě kvetoucí *Gloriosa superba*, na skalách v okolí horské říčky rostou terestrické orchideje, četní zástupci sukulentních pryšců, různé druhy svlačců a dále *Agapanthus praecox*, *Huernia* aff. *aspera*, *Drimiopsis botryoides*, *Euphorbia crotonoides*, *Aloe chabaudii*, *Sansevieria kirkii*, *Chlorophytum affine*, *Kniphofia grantii* nebo endemitická *Moraea calista*.

Aloe chabaudii, RSTR277, Kipengere mts.

Nejnavštěvovanějšími partiemi pohoří jsou Matamba ridge a Ndumbi reserve. Na úpatí kopců poletují spousty motýlů a již zde můžeme pozorovat zástupce orchideí, ale i typicky sukulentní druhy jako *Aloe duckeri*. Zemní orchideje jsou četné i na vrcholcích kopců, a z typických zástupců lze spatřit kanárkově žlutě kvetoucí *Schizochilus sulphureus*, *Satyrium johntsonii* nebo temně růžově kvetoucí *Disa welwitschii*. Na vápencových vrcholových partiích hojně rostou *Impatiens rosulata* či *Crassula vaginata*, *Erica silvatica*, *E. kingaensis* a *E. manni* nebo keřovité *Protea humifusa*. Milovníky aloí potěší početné populace trávovité *Aloe nuttii* a velmi vzácně se vyskytující drobnolisté *Aloe leedalii*. Po opuštění vápencových vrcholků se dá sestoupit například do údolí Numbi, kde hojně rostou mnozí zástupci terestrických orchidejí. Můžeme tu obdivovat světle žlutozeleně kvetoucí *Habenaria occlusa* a *H. kymbilae*, lila kvetoucí *Calanthe sylvatica*, oranžové *Disa stolzii*, žlutě kvetoucí *Satyrium sphaeranthum* nebo zářivě rudé *Satyrium acutirostrum*. Z ostatních

zástupců rostlinné říše stojí za pozornost *Alepidia peduncularis*, *Helichrysum herbaceum*, *Gladiolus dalenii*, *Clematopsis uhehensis*, *Moraea schimperi*, *Crocoshmia aurea*, *Commelina kituloensis*, *C. latifolia* a *C. africana* a elegantně bíle kvetoucí *Delphinium leroyi*. Ve vlhčích partiích pak najdeme *Geranium incanum* a *Cephalaria pungens*.

Jak se dá předpokládat, tak v oblasti neexistuje turistické značení, nejsou k dispozici podrobnější mapy a v podstatě, s výjimkou přístupových šterkových cest, zde neexistují ani cesty. K průzkumu pohoří lze částečně používat chodníčky domorodců. Nezbytnou pomůckou je tedy GPS navigace, a to zejména v období dešťů, kdy se náhle mohou vytvořit velmi husté a neproniknutelné mlhy. Přesto nás návštěva oblasti utvrdila v tom, že se jedná o botanicky nejrozmanitější lokalitu střední Afriky.

Roman Štarha, www.aloes.wz.cz

Poznámkový notes 2011 – 5.

12. 2. 2011 – sobota

V noci pěkně svítily hvězdy, avšak těsně před rozedněním začalo pršet. Déšť stále sílil a nevypadalo to, že by chtěl přestat. Zašli jsme do baru na kafe a opečený chléb se sýrem a salámem. Posedávali jsme u řeky, která byla poměrně velká, ale déšť stále nepřestával padat. V čase, kdy padal nejméně jsme stačili sbalit stany, pak opět začalo chcát, jako ze sprchy. Prostě příjemný tropický deštivý liják. V noci bylo asi 24 °C, přes den teplota leze až na 32 °C i když je pod mrake m. Na stromech rostou orchideje, tillandsie, bromélie, rhipsalisy a spousta jiných zajímavých kytek. Je 10.30 hodin a stále prší, přesto vyrážíme dále. Po cestě se nám pokazil stěrač, ale kluci to rychle opravili. Pomohly moje malé kleštičky. Dorazili jsme podle GPS asi 100 m od místa, dále cesta už nevedla. Hodně prší, tak čekáme, až déšť zeslábně. Nějak se mu však nechce. Vesnice se hodně zabývá pěstováním okrasných rostlin, neboť je zde mnoho zahradnictví, jedno vedle druhého. Jsou to foliové střechy, boky jsou odkryté. Ani se nedivím, teplo je zde i v noci a vysoká vzdušná vlhkost. Zajeli jsme na polní odbočku až na konec cesty (078), a odtud už to mělo být asi 100 m. dost prší, chvíli čekáme, ale nevydrželi jsme a jdeme se podívat, kam ukazuje směr GPS. Po stranách jsou vysázeny citroníkové háje a za nimi je neproniknutelný prales. Jarda se mi ztratil a já se v dešti vracím zpět. Nic jsem nenašel, má zde růst *Notocactus leninghausii*. Roste zde dost pěkných rostlin: begonie, tabák, ricinus, palmy, liany a pěkné stromy. Po květech poletují nádherní velcí motýli, ale nejdou vyfotografovat. Jarda se objevil až za hodinu a také nic nenašel. Víme však, že je to skála na protějším kopci. Vracíme se zpět, je třeba rychle zapomenout na menší neúspěch. Odbočujeme na BR 122 směr CAXIAS DO SUL. V celé oblasti intenzivně prší, rosí se nám okna u auta, z kaktusů dnes už asi nic nebude. Na plánované zastávce za městem u ANA RECH jsme se ani nepokoušeli zastavit, neboť to pro silný déšť nebylo třeba. Jeli jsme dále po BR 116 na sever, směr město VACARIA. Je to kopcovitá krajina, cesta plná zatáček, škoda, že se nedá v dešti fotit. Deštný les lemuje cesty a ve větvích visí spousta epifytických rostlin. Když se opět začínají objevovat pastviny a pole, rostou všude ojediněle dominantní araukarie. Vysoká vzdušná vlhkost, déšť a teplo vytváří často opar, takže není do dálky moc vidět,

přesto araukarie jsou fantastické. Po cestě na sever se několikrát platil silniční poplatek, tentokrát v průměru 6 R\$. Blíží se večer a je třeba hledat nocování. Tentokrát to vypadá asi na nějaký hotel v městě VACARIA. Doufám, že zítra to počasí ukáže lepší stránku. U cesty vidíme hotel SERRA ALTA, tam taky zajíždíme. Skvělá cena 25 R\$ na osobu (bod 079). Ještě skvělejší koupel a drobné prádlo, vínečko na dobré spaní a do hajan.

lokality MINAS DO CAMAGUA, kde roste spousta nádherných kaktusů, např. *Notocactus arachnitis*

13. 2. 2011 – neděle

Ráno je pod mrakem, ale neprší, doufejme, že převalující se mraky nespustí svůj koncert jako včera. Snídaně byla v ceně noclehu, tak vyjíždíme na skalky. Vracíme se kousek zpět, kde jsme včera viděli drobné kameny a našli jsme

Notocactus linkii v. *vacariensis* (bod 080). Všude kolem rostou araukarie. Otáčíme se a jedeme vpřed na sever. Zastavili jsme před vrcholem (bod 081), kde má růst *Notocactus graessnerii* – já nic nenašel. Začíná opět drobně mrholit. Přejíždíme hranice a vjíždíme do státu SANTA CATARINA, zde přejíždíme pěknou velkou řeku RIO PELOTAS. Kolem dokola jsou deštné lesy, kde na kraji rostou begonie s bílými květy (někdy růžové), visí liány, epifyty, kapradiny a jiné pěkné rostliny. Následně opět vyjedeme na travnaté pastviny a občas se začínají objevovat skalky, což je první dobré znamení, že zde mohou být kaktusy. Kluci na jeden takový hrbek vylezli, ale žádné kaktusy nenašli. Po poledni se začínají opět hlásit krátkodobé, ale silné přeháňky, mezi nimi vysvitne občas i sluníčko. Stavili jsme se na nedělní oběd, kde bylo narváno, asi to bylo vyhlášené místo s dobrým jídlem. Dali jsme si, co hrdlo ráčilo. Krajinou nás stovky kilometrů doprovázejí araukarie, po svazích rostou cykasy, velké kapradiny a velké trávy *Cortideria selloana* s bílými, či fialovými stvoly. Na skalách rostou bílé lilie v tisících kusech, ojediněle se vyskytují různé velké bambusy a spousta zajímavých stromů. S malými zastávkami na průzkum okolí (nic jsme nenašli), jsme projeli stát SANTA CATARINA až do hraničního města MARFA, přešli hraniční řeku RIO NEGRO do státu PARANÁ a sehnali hotel BLUMENPARK. Důvod – silný déšť a na obzoru všude černé mraky. Hotel stál pro všechny 110 R\$ s příjemnou obsluhou. Když jsme se zeptali na víno, ochotně přivezli ze své vinotéky archivní víno na zkoušku, jedno z roku 2001 a druhé z r. 2003. Po vypití a tradičním večerním diskutováním jsme ulehli do svých postýlek.

14. 2. 2011 – pondělí

Opět deštivé ráno, neprší sice moc, ale neustálé, spíše intenzivní mrholení. V televizi hlásí pro nás nepříznivé počasí: v noci 25 °C, přes den 30 °C pod mrakem a celý průjezd přes státy PARANÁ a SAO PAULO se táhne deštivá fronta. Až ve státě RIO DE JANEIRO má svítit slunce a teplota má být 38 °C. Už toho dešť mám plné zuby. Vyrážíme dále na severovýchod, směr CURITIBA před 9. hodinou. Na obchvatu ve městě jsme odbočili směr PONTA ROSSA, kde jsme už jednou jeli na začátku výpravy. Sjeli jsme z R 277 na R 376 a po 3 km jsme zastavili u pěkné skalky, kde rostly nějaké formy *Notocactus carambeiensis*. Jarda říká, že takovou formu ještě nezná, říkám, že by to mohla být f. *vichii*. Když jsem mu to řekl, nějak se začal zlobit, dokonce bych řekl, že byl až mírně naštvaný. Otáčíme se na RETORNO a vracíme se zpět přes město CURITIBA, po obchvatu, směr SAO PAULO. Po zpáteční druhé cestě jsou pěkné vyhlídky na krajinu. Jestliže dopoledne přšelo, tak v poledne na lokalitě už přestalo, alespoň na chvíli. Asi jsem to přechválil, zase chčije a chčije. Zastavili jsme na pumpě na kafe a empanadu a pokračovali dále, asi po třech km Jitka zjistila, že tam Jarda zapomněl foťák. Museli jsme dojet na dálnici na RETORNO (vracečka zpět) a vrátit se. Zajížďka asi 9 km. Všichni jsme si oddechli, když se Jarda vracel s foťákem, už ho měli odložený v kanceláři a na Jardu si pamatovali. Vyrázili jsme dále na SAO PAULO do černých mračen. Nekonečné serpentiny přes hory, nepříjemný déšť cestu jen zpomaluje. Za městem REGISTRA se ubytováváme v hotelu GRAND VALLE za 120 R\$ pro všechny. Aby nebyl té smůly konec, spadl na pokoji Jardovi fotoaparát na zem a rozbila se mu clona. Když se nedaří, tak se nedaří. (bod 084).

15. 2. 2011 – úterý

Počasí nám i nadále nepřeje, silně pod mrakem, občas prší, v noci byla bouřka, je pěkně dusno už po ránu. Vyrážíme v 8.20 hodin směr RIO. Z hlavní dálnice jsme odbočili na PEDRO DO TOLEDO a jeli až k pobřeží a kolem moře po

SP 55 a 101. V městech je strašná doprava, popojíždíme na semaforech, ale jedeme kolem oceánu. V SANTOS je v 11.20 hodin už 26 °C a je dusno. Alespoň že přestalo pršet. V SANTOS jsme muselo po moři přejet trajektem přes záliv. Byl to sice jen kousek, ale strávili jsme tam spoustu času. Po půlhodině stání na semaforech a poskakování po retardérech, teplota vyskočila na 29 °C a stále šla nahoru. Na chvíli jsme zastavili u pláže, Jarda s Jitkou si šli smočit nohy. Dojeli jsme do BERTIOGA, kde jsme se nalodili na druhý trajekt přes další záliv. Konečně jsme za městem vyjeli opět na lepší cestu SP 55, ze které jsme předtím sjeli. V 15 hodin je opět silný tropický liják, hodně dusno a teplota klesla na 25 °C. při pohledu na oceán jsme si dali tuňáka s houskou a rozjeli se do černé dešivé stěny před námi. Musíme jet pomalu, není moc vidět a všude teče voda po cestě plné serpentín. Po dešti v 16 hodin bylo zase 30 °C. když jeden déšť skončí, za chvíli začne druhý a ještě větší. Tak jsme projeli největší bouřku, jakou jsme kdy zažili. Hromy, blesky lítaly kolem, až jsme dojeli v 19.30 hodin do PARATY, kde jsme sháněli hotel. Byl ale jen nejlevnější na osobu za 50 R\$ v pousadě ACACIAS. Během večera bouřka třikrát vyhodila elektřinu, ale vždy se to rychle nahodilo. Na ubytování je pěkný park se spoustou rostlin. Jinak to je přímořské městečko, proto jsou ceny tak vysoké. (bod 085).

Gymnocalycium horstii, KL11-075 na Guaritas, 3 km před BR 153

16. 2. 2011 – středa

Ráno sice neprší, ale černé mraky se koulí po obloze, je teplo a v parku vřeští ptáci apod. musíme trochu pobalit věci, abychom při předávání už měli vše nachystané, nafotil jsem pár kytek v parku a v 8.45 hodin jsme vyrazili do RIO DE JANEIRO, 245 km vzdálené. Po cestě se začaly protrhávat mraky a občas vykukuje sluníčko. Pohledy na moře neustále udivují Jitku s hlasitými výkřiky: „Jé, to je

krásné“. A nejráději by u vody zůstala. Krásné to sice je, ale v dešti se to moc fotit nedá. My však musíme do RIA, čas odletu se blíží. Teplota v poledne se vyhoupla na 31 °C, je dusno. RIO DE JANEIRO přejíždíme bez problému až do místa ubytování VILLA LEONOR (086). Vyložili si věci a konečně uvařili „dadáčka“. Potom jsme s Jardou zajeli vrátit auto do půjčovny LOCALIZA. Zavezli nás na letiště, kde jsme vyměnili 200 dolarů za 310 R\$ na závěrečné útraty. Po zaplacení taxíka do místa ubytování (75 R\$), jsme konstatovali, že peněz bude asi málo. Vše zde od Jardovy návštěvy před dvěma lety hodně zdražilo. Trochu jsme pobalili věci, staré vyhodili, poseděli u pivka a pomalu se chystali na kutě. Stav tachometru po vrácení: 29 614 km.

Rio de Janeiro, pohled od sochy Krista a pláž Copacabana

17. 2. 2011 – čtvrtek

Ráno vstáváme v 7. hodin, pomalu se probouzí i sluníčko a vykukuje zpoza mráčků. Už po ránu dost teplo a dusno. Celou noc běžel ventilátor, abychom se nerozpustili. Při kontrole GPS, kolik jsme najeli celkem kilometrů, mi to ukázalo 7 116 km. Něco naježdíme ještě po RIU autobusem, když se pojedeme někam podívat. A začínáme hned teď. Odjíždíme autobusem za 2,40 R\$ na CORCOVADO, kde stojí dominantní socha Krista. Vyjeli jsme zubačkou až nahoru za 36 R\$. Nádherný výhled na celé RIO DE JANEIRO. Pár pěkných foteček, nákup drobných suvenýrů a jedeme opět autobusem na vyhlášenou pláž COPACABANA. Vlny jsou dost velké, nikdo si netroufá dále na moře. Slunko je silné, teplota 32 °C, na Kristu bylo 36 °C a ve m ěště jen 28 °C. U vody jsme strávili asi dvě hodiny a bylo toho až nad hlavu. Opět pár foteček a jedeme autobusem přes hodinu zpět na hotel. Po cestě ještě nakoupíme drobný proviant a hlavně pití. Vysušení za celý den potřebujeme doplnit tekutiny. Honza odesílá SMS domů, že už se těšíme, ale hlavně aby naše ženy věděli, že se blíží čas odletu.

18. 2. 2011 – pátek

V noci bylo horko, hned ráno už svítí sluníčko, přilétá jedno letadlo za druhým, sledujeme jejich přilet z okna nebo z terasy. Vstáváme v 7 hodin a vaříme „dadáčka“, ještě nám na poslední dny trochu zůstalo. Po 9. hodině vyjíždíme na obhlídku starého historického centra a utratit poslední reály. Nafotili jsme centrum, nakoupili a šli do hotelu na jídlo. Jarda vypočítal doplatek za ubytování 19 Kč a 920 USD za auto se zálohou (vyplaceno). Ještě je třeba doplatit odvoz na letiště a zpět až do domu odpoledne jsme se povalovali a lelkovali na hotelu, zapíjeli horko studeným pivem. Poslední večeri uvařili manželé po třiceti letech. Večer jsme poseděli na terase při dobrém pitíčku.

19. 2. 2011 – sobota

Nastal den D, kdy budeme muset odletět za svými blízkými. Máme však ještě téměř celý den, abychom se zrekreovali. Odlet je totiž až ve 22.32 hodin. Balíme všechny krámy, co jsme zde nahamounili. Není toho moc, takže kufrы nejsou tak těžké. Bylo to také tím, že zde bylo na naše poměry dost drahо. Objednaný taxík přijíždí téměř na čas a podnikáme poslední zběsilou jízdu přes RIO DE JANEIRO. Na letišti jsme s dostatečnou rezervou, zbavíme se kufrů a čekáme. Podstatně horší je jedenáctihodinový přelet přes oceán ve stísněných prostorách letadla. Další zdržení je pěti hodinové čekání v Paříži na další letadlo do Vídně. Po dvou hodinách jsme v cíli. To však už je další den 20. února a dokonce večer 20. hodin. Na letiště pro nás opět přijíždí Tomáš. Po přestupu v Hajanech se konečně po půlnoci dostáváme domů. Uznání patří řidičovi Jardovi, který celou cestu zvládnul bez problému.

Lumír Král

Opustil naše řady

Jan Spál (10.2.1933 – 26.1.2012)

Před únorovou schůzkou jsem se dověděl smutnou zprávu, že naše řady opustil v nedožitých 79 letech náš dlouholetý člen pan Jan Spál. Na naše schůzky docházel pravidelně každý měsíc, pokud si vzpomínám tak už od začátku sedmdesátých let. Když se před koncem loňského roku mezi námi několikrát neobjevil, domluvil jsem se s panem Radomírem Janusem, že až se vrátím po novém roce z cesty, tak jej navštívíme a popřejeme mu k narozeninám. Bohužel k tomu už nedošlo, neboť jsem se dověděl už jen smutnou zprávu. Pan Jan Spál byl nadšený kaktusář, který navštěvoval prakticky všechny naše kaktusářské akce nejen v Ostravě, ale také v Porubské organizaci. Nezlomila ho ani ztráta sbírky při povodních v roce 1997 a začal s pěstováním kaktusů znovu. Byl to příjemný a milý člověk, který rád předal své pěstivelské postřehy. Odešel do kaktusového nebe, odkud není návratu, ale určitě i tam ho potěší kvetoucí pichlavé rostliny, které tolik miloval.

Čest jeho památce !

Jan Spál při losování tomboly na „Mikulášské“ schůzce

Vzpomínka na Hans Tilla

(16.12.1920 – 24.1.2012)

Po novém roce přišla ještě jedna smutná zpráva, že ve věku 92 let zemřel rakouský gymnofil, plným jménem pan Johann Anton Till. Narodil v Rumunsku u Aradu, vyučil se v Temešváru, za války se dostal do ruského zajetí, lásku k rostlinám zdědil po otci, který mu předal svoji firmu. Od roku 1951 začal podnikat v Attersee, kde si založil zahradnickou firmu. Jako zahradník brzy vybudoval velkou sbírku kaktusů a později se začal specializovat na rod *Gymnocalycium*. Prostudoval spoustu literatury, aby záhy začal publikovat své systematické teorie. Prakticky se stal uznávaným znalcem na rod *Gymnocalycium*. Já jsem se s ním setkal několikrát, většinou na setkání gymnofilů v Eugendorfu, kde jsme vždy mezi sebou prohodili pár slov. V roce 1998 se konalo v Ostravě setkání gymnofilů, které se konalo v Martinově. Mezi mnohými gymnofily přijela na setkání také početná delegace z Rakouska např. p. Berger, Neuhuber, Papsch, a také Hans Till. Všichni přednesli své teorie o rodu *Gymnocalycium*. Při návštěvě v mém skleníku se Hansovi líbilo jedno krátkotrnné gymno, které svého času namnožil pan Potyka, tak jsem mu ho věnoval na památku. Asi za půl roku jsem přijel do Eugendorfu a pan Till mi na oplátku věnoval divoce vytrněné *Gymnocalycium monvillei* var. *steinerii*, které popsal. Ještě dodnes je na čestném místě ve skleníku. V následujících létech jsme spolu vždy v Eugendorfu promluvili. V loňském roce však už pro nemoc do Eugendorfu na setkání gymnofilů nepřišel. Mám několik společných fotografií, z nichž poslední představuji v tomto čísle Ostníku. Rakouské kaktusářství ztrácí velkého odborníka a specialistu na rod *Gymnocalycium*, kterého znali pěstitelé na celém světě. Na jeho počest bylo pojmenováno několik kaktusů, nejznámější *Gymnocalycium tillianum*.

Lumír Král a Hans Till na setkání gymnofilů v Eugendorfu

Z naší činnosti

Dne 6.2.2012 proběhla výroční členská schůze s volbou nového výboru našeho Klubu. Výsledek si můžete přečíst v Usnesení, uveřejněné v tomto čísle Ostníku. V další části programu proběhlo promítání obrázků našich členů. V úvodu připomenul Lumír Král několika obrázky 50. výročí založení Kaktusářského kroužku v Porubě. Následovaly nádherně kvetou kaktusy ze sbírky, které ukázal Bedřich Lichý. V poslední části se dostal ke slovu František Frýdl, který představil fotografie nafocené při jeho cestě po Argentině v roce 2010. Povídání se poněkud protáhlo, takže další členové ukáží své snímky na některé další naší schůzce. Děkujeme všem přátelům, kteří přinesli obrázky a potěšili tak své přátele.

Informace

- 2.4.2012 – přednáška: Ing. Chvastek z poslední cesty po Chile 2012.
- 7.5.2012 – přednáška: Ing. Kolařík z Brna – Národní parky USA
- 25.-27.5.2012 – zájezd do sbírek na Slovensku
- 6.-8.6.2012 – výstava kaktusů
- 22.-24.6.2012 – setkání kaktusářů Pobeskydí 2012
- Schůzky pěstitelů kaktusů a jiných sukulentů s promítáním obrázků a přednáškou se konají **každé první pondělí v měsíci** (mimo letních prázdnin) v 17. hodin, ve **Stanici přírodovědců v Ostravě-Porubě** (Čkalova ulice, u zimního stadionu). Přijďte mezi nás.
- Aktualizované informace najdete na internetových stránkách Klubu: **www.pavko.cz/kko**
- Informace týkající se činnosti Klubu kaktusářů v Ostravě i příspěvky do Ostníku zasílejte na adresu předsedy: **lumir.kral@seznam.cz**

Klub skalničkářů Adonis Ostrava pořádá v Domě zahrádkářů v České ulici 10/A, v Ostravě - Zábřehu několik výstav, spojených s prodejem rostlin a poradenskou službou pro každého. Výstavy jsou otevřené od 9 do 17 hod.

- 5.4. - 6.4. 2012 - předjarní výstava skalniček
- 25.4. - 27.4. 2012 - hlavní výstava skalniček
- 11.5. - 12.5. 2012 - květnová výstava skalniček a minidřevin

Adresy autorů:

Král Lumír, e-mail: lumir.kral@seznam.cz
MUDr. Plesník Vladimír, e-mail: vplesnik@volny.cz
Štarha Roman, e-mail: starha@tiscali.cz (www.aloes.wz.cz)

OBSAH – BŘEZEN 2012

Usnesení	34
Z literatury	35
Drobničky	37
Z kapsáře starého kaktusáře - 30.	37
Kipengere range, Tanzanie	38
Poznámkový notes 2011 - 5.	40
Opustil naše řady (Jan Spál)	45
Vzpomínka na Hans Tilla	46
Z naší činnosti	47
Informace	47

OSTNÍK

Vydavatel: Klub kaktusářů v Ostravě, březen 2012
Šéfredaktor: Lumír Král, O. Synka 1815, 708 00 Ostrava – Poruba, tel.: 605058070.
Objednávky a distribuce: Ing. Skoumal Vladimír, M.Bayera 6038, 708 00 O.-Poruba, mobil: 724137021

Obrázky našich členů

Na titulní straně je kvetoucí *Copiapoa cinerea* (Phil.) Britton & Rose z lokality asi 10 km od Taltal, nafocená na letošním výletě po Chile (foto Král Lumír dne 5.1.2012).

Na zadní straně kvetoucí sulkorebucie a echinocereusy ve sbírce v Kyjovicích (foto Lichý)